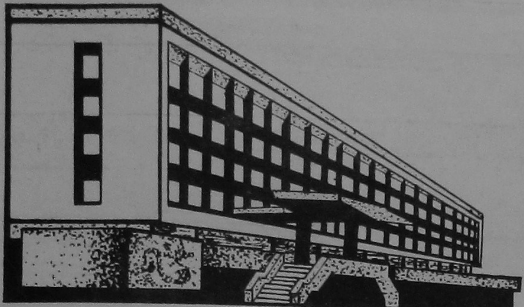

ГОМЕЛЬСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ І ПРАФКОМАУ ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАўНАГА УНІВЕРСІТЭТА

№ 9 (645)

Аўторак, 17 сакавіка 1987 г.

Газета заснавана ў верасні 1969 года.

Выходзіць раз у тыдзень

Цана 2 кап.

НА САВЕЦЕ УНІВЕРСІТЭТА

У мінулы чацвер адбылося чарговае пасяджэнне Савета ўніверсітэта. Па дакладу прарэктара па навуковай рабоце прафесара М. В. Навушчыцэ заслухана абмеркавана пытанне «Аб выкананні пастановы Савета ГДУ ад 22 мая 1986 г. «Аб мерах па ўхваленню неажданага ў навуковай дзейнасці ўніверсітэта, адзначаных у рашэнні Калегіі Мінвуза БССР».

Садаклад зрабіў старшыня арганізацыйна-метадычнай камісіі, загадчык кафедры тэарэтычных асноў фізічнага выхавання дацэнт У. А. Баркоў.

Адзначана, што не ўсе ўпущэнні ў навуковай дзейнасці ўніверсітэта ўхілены ва ўстаноўлены тэрмін. Некаторыя з іх парнейшаму маюць месца ў арганізацыі і правядзенні навуковых даследаванняў. У гэтай сувязі былі выказаны крытычныя заувагі ў адрас навуковага аддзела, НДС і яго загадчыка М. І. Твардоўскага.

Вызначаны меры па неадкладнаму выпраўленню становішча. На пасяджэнні Савета заслуханы справаздачы загадчыцы вучэбнага аддзела Н. І. Папковай і дэкана завочнага факультэта А. В. Саннікавай аб выніках з'яваў экзаменацыйнай сесіі бягучага навучальнага года.

У ходзе перабудовы вышэйшай школы ёсць некаторыя зружы ў пэрыядычнай якасці ведаў студэнтаў. Аднак іх паспяховасць яшчэ не адпавядае высокім сучасным патрабаванням. Прафесарска-выкладчыцкі састаў універсітэта нацэлены на далейшае ўдасканалванне вучэбна-выхаваўчага працэсу, усмярнае павышэнне яго эфектыўнасці, збліжэнне навучання з практыкай жыцця.

Па дакладу загадчыцы аспірантуры Т. А. Скрынічэнка з'яўдзіліся тэмы кандыдацкіх дысертацый аспірантаў. На Савеце выбраны і перавыбраны прафесарска-выкладчыцкі састаў.

УДАСТОЕНЫ ГАНАРАВАЙ ГРАМАТЫ МІНІСТЭРСТВА

За актыўную работу па падрыхтоўцы і камуністычнаму выхаванню будучых спецыялістаў Ганаровай граматай Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР ўзнагароджаны сакратар камітэта камсамола ўніверсітэта, дэлегат XXVIII з'езда ЛКСМБ ДЗЕМІДЗЕНКА Алег Міхайлавіч.

У рабоце XXVIII з'езда ЛКСМБ прымаў удзел лётчык-каманаўт, двойчы Герой Саветскага Саюза У. В. Кавалёнак. З ім давалася пагутарыць дэлегату з'езда, сакратару камітэта камсамола нашага ўніверсітэта А. Дземідзенку, па просьбе якога пакарыцель космасу напісаў пажаданні студэнтам ГДУ.

РАСКАЗВАЕ ДЭЛЕГАТ
XXVIII з'езда ЛКСМБ

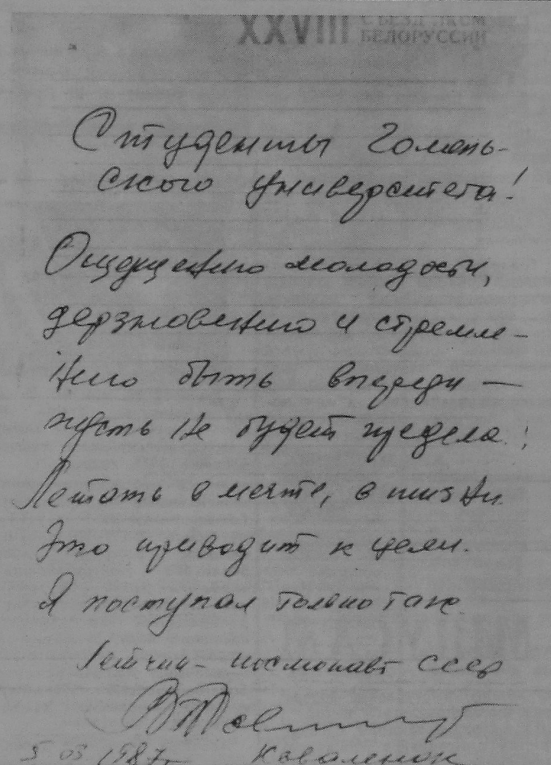
ДЫКТУЕ ЧАС

Вельмі насычанай была праграма XXVIII з'езда ЛКСМ БССР. Акрамя работ у зале пасяджэнняў, працавалі дыскусійныя клубы, цыкавыя гутаркі, гарачыя спрэчкі ўзніклі ў пералынках. Для дэлегатаў былі арганізаваны экскурсіі па прадпрыемствах г. Мінска, на выстаўку твораў маляўнічых мастакоў рэспублікі. Мы паглядзелі канцэрт у Дзяржаўным тэатры оперы і балета БССР, бал у Палацы культуры і спорту чыгуначнікаў імя Ільіча.

У час работы з'езда адбыўся рад сустрэч дэлегатаў з кіраўнікамі розных міністэрстваў. Мне давялося прысутнічаць на сустрэчы ў ДOME урада з міністрам вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР М. М. Мяснішкіным.

— У цяперашні час, — сказаў ён, — у сістэме вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі пачалася перабудова. Сёння мы стаім перад неабходнасцю карэктнага чынам палепшэння падрыхтоўку спецыялістаў для народнай гаспадаркі. Праграма перабудовы розная на доўгі перыяд. Пакуль што яна ідзе вельмі і вельмі нялёгка. Перашкаджаюць інерцыя мыслення, прасты стыл работы, а часам, і сапраўды нежаданнае паглыбляцца ў праблемы.

На сённяшні дзень у нашай рэспубліцы 580 тысяч спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй. Да 80-х гадоў стабілізаваўся прыём у ВНУ. У бягучым навучальным годзе пашырана падрыхтоўка па 16 спецыяльнасцях. У іх ліку такія як машынабудаванне, прыборабудаванне, вылічальная тэхніка і інш. Адкрыты новыя спецыялізацыі. У той жа час поўнаасцю скарачаны 4 спецыяльнасці. Пры гэтым агульны набор зменшыўся на 490 чалавек. Скарачаны набор на 16 спецыяльнасцяў, па якіх ёсць дастаткова колькасць кадраў. Будзе павялічвацца мэтавы прыём у ВНУ. Толькі за апошні час ён узрао у два разы. Аднак, на жаль, пакуль жажданага выніку ён не прынес.

практикі (на працягу месяца) неабходна зрабіць больш працяглымі. Такі эксперымент ужо праводзіцца ў Беларускам політэхнічным інстытуце.

Ставіцца пытанне аб тым, што неабходна пазбавіцца ад нежадучых вучэцка ішчэ на першым курсе. Загадам № 660 Мінвуза БССР так званыя «ўмоўныя» пераводы забаронены. Будуць павышаны размеры стыпендыі, зменена сістэма іх назначэння. Устанавіваюцца некаторыя дадатковыя патрабаванні пры паступленні ў медыцынскія, юрыдычныя і рад іншых ВНУ.

Вялікія змены плануецца ў сферы навуковых даследаванняў. Аб'ём НДР у 52 млн. руб., да сягнуты ў 1986 годзе, яўна недастатковы.

Больш увагі будзе ўдзелена фінансаванню для стварэння навукова-тэхнічнай базы. Плануюцца адкрыццё інжынерных цэнтраў на базе ВНУ і прадпрыемстваў, інстытутаў з доследнай вытворчасцю.

ны, напэўна, можа сёння сказаць аб тым, што на яго думку неабходна змяніць у нашым ўніверсітэце.

У ГДУ не хапае аўдыторнага фонду, наглядных дапаможнікаў, тэхнічных сродкаў, прыбораў. Ва аўдыторыях — старая мэбля, ценсната. Не заўсёды адпавядаюць неабходным патрабаванням педагогічныя кадры. Зьяўляюцца на матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне не выканваюцца. Так, напрыклад, на ўвесь ўніверсітэт выдзяляецца на год для рамонту толькі 200 кг фарбы. І гэта пры наяўнасці чатырох вучэбных корпусоў і чатырох Інтэрнатаў. Вучэбны корпус № 3 не быў на капітальным рамоне з 1932 года! Натуральна, што ў такіх умовах не проста пільна працаваць і вучыцца. Але трэба зірнуць на ўсё гэтыя праблемы і з іншага боку. Што зрабіць кожны з нас, каб змяніць у лепшы бок такое становішча спраў? Каб не прастойвала без справы каштоўнае абсталяванне на фізічным факультэце? Каб студэнты не псавалі мэбля, не пакідалі свае «аўтографы» на сталах? Каб выкладчык на высокім прафесіянальным узроўні праводзіў заняткі і не працяўляў суб'ектыўна на экзаменах?

Кожнаму студэнту і выкладчыку ГДУ неабходна вызначыць сваё месца ў вырашэнні названых праблем.

ЭКСПАНУЮЦА НА ВЫСТАЎКАХ

У Мінску ў выставачнай зале Беларускага НДІ навукова-тэхнічнай інфармацыі Дзяржплана БССР адкрылася выстаўка «Да сягонняй навуцы — вытворчасці», прысвечаная 70-годдзю Вялікага Кастрычніка. Экспанатамі на яе зацверджаны лепшыя работы вучэбна-выхаваўчага ўніверсітэта. Сярод іх — «Дынамічны рухавод» загадчыка кафедры тэарэтычных асноў фізічнага выхавання дацэнта У. А. Баркова; «Дыскрэты СВЧ — фазавярчальнік» і «Мікрапаласковая фазіраваная рашотка» ст. н. с. навукова-даследчай лабараторыі кафедры радыёфізікі У. Я. Скражэндзёўскага.

Мінвуз СССР прымае ўдзел у Цэнтральнай ярмарцы-выстаўцы НТМ-87, якая праводзіцца ў адным з павільёнаў ВДНГ СССР. Тут дэманструецца ўніверсальная прыстаўка да лічбавых вымяральных прыбораў, аўтарам якой з'яўляецца ст. н. с. НДЛ кафедры фізічнай метралогіі В. А. Яцкевіч.

Н. ПАЛЯКОВА,
інжынер службы НТІ.

3 УЗНАГАРОДАЙ!

За шматгадовую плённую навукова-даследчую, вучэбна-выхаваўчую работу, актыўны ўдзел у грамадскім жыцці і ў сувязі з 50-годдзем з дня нараджэння дацэнт кафедры зтэкі, эстэтыкі і навуковага атзізму ГАРАНІНА Тамара Пятроўна ўзнагароджана Ганаровай граматай Цэнтральнага РК КПБ і райсавета народнай дэпутатаў, рэктарата, парткома і прафкома ўніверсітэта.

За плённую навукова-даследчую, вучэбна-выхаваўчую работу, актыўны ўдзел у грамадскім жыцці і ў сувязі з 50-годдзем з дня нараджэння Ганаровымі граматамі рэктарата, парткома і прафкома ўніверсітэта ўзнагароджаны вылічальнай матэматыкі і праграміравання БІХАЎЦАЎ Віктар Емельянавіч і загадчык кафедры галіновых эканамік прафесар КІМ Сяргей Аляксеевіч.

За плённую педагогічную, вучэбна-выхаваўчую работу, актыўны ўдзел у грамадскім жыцці і ў сувязі з 50-годдзем з дня нараджэння асістэнт кафедры рускай літаратуры ГРОМАВА Валяціна Ермалаўна ўзнагароджана Ганаровай граматай рэктарата, парткома і прафкома ўніверсітэта.

За плённую навукова-педагогічную, вучэбна-выхаваўчую работу, актыўны ўдзел у грамадскім жыцці і ў сувязі з 60-годдзем з дня нараджэння загадчык кафедры аналізу гаспадарчай дзейнасці, заслужаны дзеяч навукі РСФСР і Башкірскай АССР прафесар ЦІШЧАНКА Віктар Елісеевіч ўзнагароджаны Ганаровай граматай рэктарата, парткома і прафкома ўніверсітэта.

[Заканчце на 2-й стар.]

ЛІТАРАТУРНАЯ

старонка

ПАЭТЫЧНЫ

ДЭБЮТ

Леонід БАРАНОВ,

студент 2-го курса історыко-філолагічнага факультэта.

СЮИТА ДЛЯ РАССТРОЕННОГО РОЛЯ, СОРВАННОГО ГОЛОСА И СТРУННОЙ ГРУППЫ

Роль, мне холодно среди твоих руин, в которых пребываешь ты сейчас! Ты дребезжишь, как старый дилижанс, который бросил знатный господин на каменной осклизлой мостовой... Поверь, я не обидчивый, приятель — как ты, отмечен скорбною печатью, и одиночество терзает нас с тобой...

Чтоб справиться с удушьем пустоты, я должен стойким быть и терпеливым. Роль, ты стань моим призывом среди житейской суеты! — Я сыт не манною небесной, Я — не из тех, кто к перемене глух. Стремится мой свободный дух В мир новой жизни неизвестной...

Давай поговорим с тобой, роль! Ты весь охрип от времени буден, но голос твой, как прежде, неподсуден и этим дорог мне. Моя печаль стекает с клавиш, проникая в сердце. Она подобна рою мотыльков, который в тенетах земных силков, Как на Голгофе бытия и смерти.

И бьется грудь, волненьем стеснена. Какой мне выбрать тон для разговора с тобой, мой друг роль, моя опора, когда все время музыка слышна, наполненная до краев теплом и светом? Таинственно дально обречен с роляем звук, как колокольный звон на колокольне с воздухом и ветром.

Претит мне суетный ажиотаж. — Искусство требует духовного горения. — И пальцы рук торопит вдохновенье гармонией поверить свой пассаж. В таком признании безрассудства нет. Взрывается глухая тишина, и дымная спадает пелена, и звукоряд отчетлив, как портрет.

Мой кародей — роль, ты обречен со мною говорить нетерпеливо, глотая паузы, сбиваясь, торопливо, как бы беседой пылкой увлечен. Я не в обиде на тебя за эту прелесть. Прости мне своеволие, но, право не только музыка, поэзия — оправа той красоты, что в мире не избить.

И прежде, чем моей души смятенье изглядит в памяти случайное как сон, как наваждение — все то, чем был я полн, найдет в самой природе объяснение. — Так боль и слезы пролетевших лет, оставят в сердце тягостный осадок, но переменится привычный нам порядок и выйдет скрытое от всех на свет. —

Оставлю я свое уединенье, где прежде мне так мило было жить. Теперь мне нужно вновь соединить зательливую вазу стихотворения с мелодией, бунтующей как кровь... А дальше, как удар по телу плеткой, рассыплется неистойвой чечеткой, рассылая с беспристрастия покров,

роль, — запечатленный пируэт, и пара рук стремящихся в полете соединиться, будто на излете, и разорваться в звоне кастаньет, как танцовщица в искрометном танце, когда отточен каждый жест и шаг, и яростный огонь зажат в горстях, бросаемых на пол с зеркальным глянецом.

ларускі народны вадзівіль, які аб'яднаў сцэнічны жарт «Прымакі», урывак з камедыі «Паўлінка» Янкі Купалы і «Збянтэжаны Саўка» Л. Родзвіча. Да 100-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа імі былі падрыхтаваны спектакль «Сустрэча на кірмашы» і прадстаўленне «Па волю, па песню, па шчасце...».

Энцыклапедычны даведнік знаёміць і з іншымі мясцінамі Гомельшчыны, дзе быў Янка Купала. Так, мазыране без цікавасці прачытаець, што ў 1930 годзе ў сувязі з трохмясячнікам беларускай нацыянальнай культуры славыты пясняр разам з А. Александровічам, М. Чаротам, І. Харыкам сустракаўся з працоўнымі горада, удзельнічаў у літаратурных вечарах. У лісце да маскоўскага мастака К. С. Елісеева, які меркаваў правесці адпачынак на Мазыршчыне, Янка Купала ўхваляў яго намер: «Нігде большэ ўкраіно-уголка не найдеш в міре».

Спецыяльны артыкул прысвечаны народнаму умельцу, керамісту М. М. Пушкару, які паводле матыву купалаўскіх твораў стварыў шэраг статуэтак і кампазіцый. Многія з іх знаходзяцца ў Гомельскім абласным краязнаўчым музеі.

У 1931 годзе Янка Купала прыязджаў у Рагачоў на сустрэчу з байцамі кавалерыйскага палка, чытаў ім свае вершы. Годам раней ён наведваў Хойнікі, выступіў з прамовай на мітыngu ў Доме культуры, выязджаў у наваколныя вёскі, дзе чытаў свае творы.

Гэтыя і іншыя звесткі ашчадна сабралі аўтары энцыклапедычнага даведніка, вярнулі гісторыі многія факты жыцця і літаратурна-грамадскай дзейнасці народнага паэта Беларусі. Дарчы зазначыць, што ў стварэнні першай персанальнай энцыклапедыі ў рэспубліцы прынялі ўдзел нашы землякі. Сярод іх галоўны рэдактар выдання народны пісьменнік БССР, Герой Сацыялістычнай Працы І. П. Шамякін, беларускі савецкі пісьменнік і літаратуразнавец, акадэмік АН БССР І. Я. Навуменка, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР С. С. Лаўшук, былы загадчык кафедры літаратуры Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта доктар філалагічных навук, прафесар П. П. Ахрыменка і інш.

Безумоўна, у такой вялікай колькасці артыкулаў не абыходзіліся і без некаторых упущэнняў. Адсутнічае, напрыклад, артыкул пра «Кабзара» Т. Р. Шаўчэкі. А добра ж вядома роля Янкі Купалы як перакладчыка і рэдактара гэтага зборніка на беларускай мове.

Выклікае пярэчанні парадак падачы пэўных матэрыялаў. Увогуле ён грунтуецца на алфавіце. Але недасведчанаму чытачу цяжка будзе знайсці, напрыклад, артыкул «Украінская літаратура» і Янка Купала, калі ісці паводле алфавіта. Справа ў тым, што складальнікі, як гэта пайшоў апошнім часам, далі спачатку ўсе артыкулы з прыназоўнікам «у»: «У бяссонную ноч», «У вечным бор...», «У Чэхаславакіі», «У шынку», а затым «Увасабленне», «Увесь да дня...» і г. д. Датчыцца гэта і літары «н», дзе спачатку ідуць артыкулы з назвамі, у склад якіх уваходзіць прыназоўнік «на».

І ўсё ж гэта прыватныя заўвагі. Энцыклапедычны даведнік «Янка Купала» знойдзе прыязнага і ўдзячнага чытача сярод настаўнікаў і вучняў, літаратуразнаўцаў і гісторыкаў, мовазнаўцаў і перакладчыкаў, мастацтвазнаўцаў і твораў розных жанраў. Гэта выдатны падарунак усім, хто любіць і шануе роднае слова, гісторыю, культуру свайго народа.

М. ВОІНАУ,
кандыдат філалагічных навук.

Вядома яна ўсім як знаўца латыні... Але добра відна: не толькі латынь Яе далучае да ліку багінь.

А. А. ПАРУКАВУ,
дацэнт кафедры беларускай мовы.

Скарыну плённа вызнае, За гэта лусту хлеба мае, А зверху яшчэ Я кавалак масла, Каб думка творчая не згасла.

абгуляючальных артыкулах, дзе разглядаюцца народнасць і партыйнасць творчасці Янкі Купалы, яго творчы метад, філасофскія, эстэтычныя, гістарычныя, грамадска-палітычныя, атаістычныя погляды. Матэрыялы даведніка ўсеабадымна паказваюць ролю Янкі Купалы ў станаўленні і развіцці беларускай літаратуры, сацыялістычнага рэалізму. Шэраг артыкулаў прысвечанаеца разгляду літаратуразнаўчых тэрмінаў, звязаных з творчасцю паэта. Прыемна, што ў ліку аўтараў артыкулаў і былы загадчык кафедры беларускай літаратуры Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта, вядомы крытык і літаратуразнавец М. М. Грынчык, а таксама дацэнт гэтай жа кафедры, паэт і даследчык пэзіі Віктар Ярац.

Даволі грунтоўна асвятляюцца ў даведніку сувязі Янкі Купалы з рускай літаратурай, літаратурамі народаў СССР і замежных краін. Пра гэтым многія тэмы даследаваны ўпершыню, альбо на больш высокім

навуковым узроўні з прыцягненнем найноўшых матэрыялаў. Датчыцца гэта сувязей беларускага паэта з башкірскай, казахскай, малдаўскай, эстонскай, армянскай, грузінскай, англійскай, нямецкай і іншымі літаратурамі. Праўда, не ўсё тэрт роўна. Калі сувязі з рускай, украінскай, польскай літаратурамі распрацаваны даволі глыбока, то ў артыкулах пра іншыя літаратуры ў большасці сваёй падаецца матэрыял чыста фактаграфічнага характару.

Энцыклапедыя падае звесткі пра мясціны, дзе Янка Купала жыў, працаваў або пабываў. Чытачам цікава будзе даведацца пра мясціны Гомельшчыны, дзе быў паэт. Так, у прыватнасці, артыкул «Гомель» па ведамляе, што ў снежні 1927 года і лютым 1930 года пісьменнік прыязджаў у наш горад разам з іншымі беларускімі пісьменнікамі. У красавіку 1936 года на літаратурным вечары ў Гомельскім Палацы культуры чыгунчанкаў ён чытаў вершы і ўрыўкі з пэзіі «Над ракой Арэсай», пазнаёміўся са славуцямі горада, ягоным паркам, помнікамі архітэктуры, наведаў краязнаўчы музей, дом далачніка «Чонкі». Паведамляецца, што ў 1925 годзе ў Гомелі адбыўся вечар, прысвечаны 20-годдзю літаратурнай дзейнасці Янкі Купалы, а 28 чэрвеня 1944 года — вечар памяці паэта. У Гомельскім драматычным тэатры ставіліся спектаклі па п'есах «Паўлінка», «Раскіданае гняздо», «Прымакі». Азначалася таксама, што гомельскай мастацка-кераміцы В. і П. Феі прысвечаны 100-годдзю з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа арыгінальную работу «Паэтам» і што 19 красавіка 1984 года ў Гомельскім дзяржаўным ўніверсітэце адбылася навукова-практычная канферэнцыя па раману Алега Лойкі «Як агонь, як вада...».

Спецыяльны артыкул прысвечаны творчасці гомельскага народнага фальклорна-этнаграфічнага тэатра «Жалейка», якім кіруе рэжысёр М. Макарыч. Як вядома, у рэпертуары гэтага калектыву шырока прадстаўлена беларуская драматургія, узбагачаная народнымі сцэнамі, вершамі, песнямі, танцамі. Акцёры «Жалейкі» паставілі спектакль «Бе-

Владимир БОГОМОЛЬНИКОВ

СЯБРОЎСКІЯ ШАРЖЫ

ТЕМ, КТО ТВОРИТ

К выходу в свет монографии заведующего кафедрой русской литературы В. Н. Соболенко, посвященной творчеству Л. Н. Толстого и М. А. Шолохова. «Войну и мир» и «Тихий Дон» Он изучил со всех сторон. Захочешь Шолоховым стать —

Совет он может добрый дать. И если хочешь стать Толстым, Скорей ищи знакомства с ним.

А. А. СТАНКЕВИЧ,
дацэнт кафедры беларускай мовы.

Есць штосьці ў яе ад антычнай багінь...

